

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในปัจจุบันเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับมนุษย์เป็นอย่างมาก เพราะการศึกษา มีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ การพัฒนาคุณภาพของมนุษย์และการสร้างพลังในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะต้องพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกๆ ด้าน ในสังคมปัจจุบันมีการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย และมีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ล้วนแล้วแต่ทำให้สามารถรับรู้เรื่องราวต่างๆ ได้ รวมทั้งด้านของการศึกษาก็เช่นเดียวกัน เราสามารถศึกษาหาความรู้ผ่านสื่อต่างๆ ได้อย่างหลากหลายและการแสวงหาความรู้ในปัจจุบัน ก็ได้มีแต่ในห้องเรียนและในวัยเรียนเท่านั้น เพราะการศึกษาขึ้นอยู่กับตัวบุคคลว่าใครที่อยากจะศึกษาเรียนรู้ก็สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ในหมวด 4 ว่าด้วย แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้จะต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลใน

ชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ มุ่งพัฒนาให้ได้ผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและคนมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 5) ออกสู่สังคมไทย การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น จะต่างจากการเรียนการสอนที่ผ่านมา เพราะ ส่วนมากการจัดการเรียนการสอนจะเน้นครูเป็นสำคัญ ซึ่งครูส่วนใหญ่ยังใช้การสอนแบบเดิม คือ การบรรยาย ไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และการแสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง และครูยังใช้สื่อการสอนไม่มากนัก (อำรุง จันทวานิช และคนอื่นๆ. 2542 : 5)

การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องเป็นการศึกษาที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต และมีการปรับเปลี่ยนให้ทันและสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของประเทศชาติและสังคมโลก อยู่ตลอดเวลา การพัฒนาประชากรให้มีคุณลักษณะดังกล่าวได้นั้น จะต้องใช้กลยุทธ์ในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เป็นการยอมรับว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นั้น เป็นวิธีการที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่างๆ ได้ เนื่องจากเป็น การจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองตาม ความสามารถและความต้องการของผู้เรียนเอง และได้พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ แนวคิดการจัดการศึกษามีรากฐานจากปรัชญาการศึกษาและทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ ที่ได้พัฒนา อย่างต่อเนื่องยาวนานและเป็นแนวทางที่ได้รับ การพิสูจน์ว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ เฉพาะดังกล่าว (วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2541 ; อ้างถึงใน ชวลิต เจนเจริญ. 2553 : 2)

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2543 : 4) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกิดขึ้นจาก พื้นฐานความเชื่อที่ว่า การจัดการศึกษามีเป้าหมายสำคัญที่สุด คือการจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคน ได้พัฒนาตนเองสูงสุด ตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคน แต่เนื่องจาก ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งด้านความต้องการ ความสนใจ ความถนัดและยังมีทักษะ พื้นฐานอันเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะใช้ในการเรียนรู้ อันได้แก่ ความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน ความสามารถทางสมอง ระดับสติปัญญา และการแสดงผลของการเรียนรู้ออกมาในลักษณะ ที่ต่างกัน จึงควรมีการจัดการที่เหมาะสมในลักษณะที่แตกต่างกัน ตามเหตุปัจจัยของผู้เรียนแต่ละคน และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในกลไกของการจัดการนี้คือครู แต่จากข้อมูลอันเป็นปัญหาวิกฤติ ทางการศึกษา และวิกฤติของผู้เรียนที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่า ครูยังแสดงบทบาทและทำหน้าที่ของ ตนเองไม่เหมาะสม จึงต้องทบทวนทำความเข้าใจซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤติ ทางการศึกษาและวิกฤติของผู้เรียนต่อไปการทบทวนบทบาทของครู ควรเริ่มจากการทบทวนและ ปรับแต่งความคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการเรียน โดยต้องถือว่าแก่นแท้ของการเรียน คือการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องเปลี่ยนจากการยัดวิชาเป็นตัวตั้ง มาเป็นยึดมนุษย์หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้ง หรือที่เรียกว่าผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องคำนึงถึงหลักความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ ถ้าจะ

เปรียบเทียบการทำงานของครูกับแพทย์คงไม่ต่างกันมากนัก แพทย์มีหน้าที่บำบัดรักษาอาการป่วยไข้ของผู้ป่วย ด้วยการวิเคราะห์ วินิจฉัยอาการของผู้ป่วยแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันแล้วบำบัดด้วยการใช้ยาหรือการปฏิบัติอื่นๆ ที่แตกต่างกัน วิธีการรักษาแบบหนึ่งแบบใดคงจะใช้บำบัดรักษาผู้ป่วยทุกคนเหมือน ๆ กันไม่ได้ นอกจากจะมีอาการป่วยแบบเดียวกัน ในทำนองเดียวกัน ครูก็จำเป็นต้องทำความเข้าใจและศึกษาให้รู้ข้อมูล อันเป็นความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน และหาวิธีสอนที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มที่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนนั้น ให้บรรลุถึงศักยภาพสูงสุดที่มีอยู่ จากข้อมูลที่เป็นวิกฤติทางการศึกษาและวิกฤติของผู้เรียนอีกประการหนึ่ง คือการจัดการศึกษาที่ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาปฏิบัติในชีวิตจริง ทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ครูจึงต้องทบทวนบทบาทและหน้าที่ที่จะต้องแก้ไข โดยต้องตระหนักว่า คุณค่าของการเรียนรู้คือการได้นำสิ่งที่เรียนรู้นั้นไปปฏิบัติให้เกิดผลด้วย ดังนั้นหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงมีสาระที่สำคัญ 2 ประการคือ การจัดการโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน และการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำเอาสิ่งที่เรียนรู้ไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ศักยภาพสูงสุดที่แต่ละคนจะมีและเป็นได้

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบแต่ละปัจจัยต่างๆ หลายประการ องค์ประกอบที่สำคัญคือ ผู้บริหารหรือผู้นำหรือผู้จัดองค์การ หรือหัวหน้างานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานเล็กหรือหน่วยงานใหญ่ก็ตาม ย่อมมีบทบาทที่เป็นผลต่อการสำเร็จหรือประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่ง บางครั้งการจัดองค์การแม้จะไม่เรียบร้อยถูกต้องอยู่บ้าง ก็อาจได้รับผลงานสูงได้หากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดี แต่ถ้าคุณลักษณะหรือพฤติกรรมในการเป็นผู้นำของผู้บริหารไม่ดี แม้การจัดองค์การถูกต้องหรือดีเพียงใดก็ตามผลงานที่เกิดขึ้นของหน่วยงานนั้นๆ ย่อมสมบูรณ์ได้ยาก ดังนั้นผู้บริหารควรมีคุณลักษณะและคุณสมบัติที่เหมาะสมต่อการเป็นผู้นำองค์การเพราะความสำเร็จขององค์การขึ้นอยู่กับผู้บริหาร การเป็นผู้บริหารที่ดีควรเป็นผู้ที่กล้าที่จะตัดสินใจหรือในการแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อให้งานนั้นเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารนั้นควรที่จะประกอบด้วยเรื่องที่สำคัญ ได้แก่ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านความรู้ทางวิชาการ และคุณลักษณะด้านความสามารถในการบริหารงาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 7) ปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างคือผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่คอยกระตุ้นส่งเสริม ศักยภาพของครูเพื่อให้เกิดความพร้อมในการปฏิบัติงานในหน้าที่การสอนทั้งนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพของตนเองในทุกด้านด้วยความสัมพันธ์ระหว่างสมอง (Head) จิตใจ (Heart) มือ (Hand) และสุขภาพ (Health) (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 18-19)

มุ่งพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนเพื่อรู้อย่างลึกซึ้งและกว้างไกล (Learn to Know) เรียนให้เข้าใจและทำได้อธิบายรู้เคล็ดลับของ การทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จ (Learn to Do) และเรียนรู้ เข้าใจวิถีคิดของคนในอาชีพนั้นๆ เสมือนเป็นคนที่อยู่ในอาชีพนั้นจริงๆ (Learn to Be) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2541 : 23) ทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้นั้นมา ประยุกต์เข้ากับตัวเองได้อย่างกลมกลืนและสร้างสรรค์ เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และยังช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะสัมฤทธิ์ผลเกิดประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ริเริ่มชี้นำ มีนโยบายปฏิบัติให้กับครูและบุคลากรอื่นในโรงเรียน และจัดปัจจัยสนับสนุนต่างๆ ต่อผู้ปฏิบัติ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง กระบวนการที่ช่วยในการสนับสนุน และส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยบทบาทในการส่งเสริมทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการเตรียมการเรียนการสอน เป็นการกำหนดกิจกรรมต่างๆ ของผู้สอนก่อนที่จะเริ่มดำเนินการสอน เป็นการวางแผนและ เตรียมการล่วงหน้าเพื่อให้การเรียนของผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ด้านสื่อการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ทำให้ครูผู้สอนสามารถถ่ายทอดความความรู้ไปสู่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนเป็นการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนจะประสบผลสำเร็จ ได้นั้น ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาและมีการประเมินผลตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สะท้อนสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน เป็นการแนะนำครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ให้รู้จักปรับปรุงวิธีสอนช่วยให้เกิดความงอกงามทางวิชาชีพทางการศึกษา และพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐาน และเป็นการพัฒนาบุคลากรให้สูงขึ้น

การบริหารและการจัดการเป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดเพราะผู้บริหารเป็นผู้กำหนดทิศทางในการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550 : 5) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพทั้งหลาย เป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำทางวิชาการสูง มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์รอบรู้ เป็นที่พึ่งพาทางวิชาการแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ เช่น ส่งเสริมให้มีการจัดหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่น ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์รอบด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำทลายความสามารถของผู้บริหาร

ผู้ที่มีหน้าที่พัฒนาและรักษาคุณภาพของครูให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพคือผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะต้องมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารจะเข้าถึงหัวใจการเรียนรู้ของเด็กและจะต้องวางแนวทางในการปฏิบัติหรือนโยบายที่ชัดเจนให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูป สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ โดยเฉพาะบทบาทใหม่ของสถานศึกษา บทบาทของผู้บริหาร บทบาทของครู บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง ต้องสร้างกลไกในการจัดการเรียนรู้ครบวงจร ทั้งวิธีการเรียนรู้ของเด็กและวิธีสอนของครู หลักสูตร การวัดและประเมินผล การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างทักษะพื้นฐานที่ทำให้เกิดแก่ผู้เรียนตามมาตรฐานที่กำหนด มีระบบการตรวจสอบคุณภาพต้องชัดเจนและเป็นที่ยอมรับได้ (อุษณีย์ โพธิ์สุข. 2543 : 42)

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ทั้ง 5 ด้าน เพื่อที่ผู้เกี่ยวข้องจะได้พิจารณานำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง 5 ด้าน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษายบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 โดยจำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน

3. ครู ที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

2. ผลของการวิจัยสามารถนำมาใช้ในการวางแผนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 2,794 คน แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 230 คน และครูจำนวน 2,564 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148) ได้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 144 คน และครู จำนวน 335 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 479 คน แล้วทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ใน 5 ด้าน (ทิสนา แหมมณี. 2542 : 23-25)

- 2.1 ด้านการเตรียมการเรียนการสอน
- 2.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน
- 2.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

2.5 ด้านการนิเทศการเรียนการสอน

3. ตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 สถานภาพตำแหน่ง

3.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.1.2 ครู

3.1.2 วุฒิการศึกษา

3.1.2.1 ปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี

3.1.2.2 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน

3.1.3.1 ต่ำกว่า 5 ปี

3.1.3.2 5-10 ปี

3.1.3.3 10 ปีขึ้นไป

4. ตัวแปรตาม บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนในเรื่องที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จนผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สามารถสร้างองค์ความรู้ ทักษะ เจตคติด้วยตนเองให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การปฏิบัติหรือการแสดงออกของผู้บริหาร โรงเรียนเกี่ยวกับการเอาใจใส่และกระตือรือร้น ในการที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใน โรงเรียน มีความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีมีทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีความสะดวก ความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวซึ่งบทบาทผู้บริหาร ประกอบด้วยบทบาทในการส่งเสริม 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการเตรียมการเรียนการสอน หมายถึง การส่งเสริมการวางแผนการเรียนการสอนก่อนจัดการเรียนการสอน โดยเตรียมเกี่ยวกับการศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร

ศึกษาคู่มือ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน วิธีสอน การวัดและประเมินผล โดย การเขียนเป็นแผนการสอนกำหนดนโยบายและการประชาสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อให้บรรลุ จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การส่งเสริมการดำเนินกิจกรรม การเรียนการสอนตามแผนการสอน โดยอาศัยเทคนิคและวิธีสอน กระบวนการเรียนการสอนทักษะ การสอน หลักการจัดการเรียนการสอน และทักษะกระบวนการเรียนการสอนต่างๆ ที่เป็น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน หมายถึง การส่งเสริมการใช้สื่อ การผลิตสื่อ การเลือก การจัดหา การซ่อมแซมสื่อ การเก็บรักษาสื่อ ตลอดจนแหล่งความรู้ต่างๆ และวิธีการใช้แหล่งศึกษา ค้นคว้าที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน หมายถึง การส่งเสริมการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอนที่แท้จริง ประเภทของการวัดและประเมินผล การเลือกใช้เทคนิค วิธีการวัดและประเมินผล ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.5 ด้านการนิเทศการเรียนการสอน หมายถึง การดูแล กำกับ ติดตาม ปรับปรุงและ ประเมินผลการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและผล การเรียนของการเรียนการสอนบังเกิดผลดีกับผู้เรียน

3. สถานภาพตำแหน่ง หมายถึง สภาพการปฏิบัติงานในสถานศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้รักษาการแทนหรือ ผู้ปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7

3.2 ครู หมายถึง บุคคลผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ปีการศึกษา 2554

4. วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของผู้บริหารสถานศึกษา และครูซึ่ง แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่

4.1 ปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี

4.2 สูงกว่าปริญญาตรี

5. ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร สถานศึกษาและที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนของครูตั้งแต่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งในการรับราชการ จนถึงปัจจุบันซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่

5.1 ต่ำกว่า 5 ปี

5.2 5-10 ปี

5.3 10 ปีขึ้นไป

6. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครราชสีมา เขต 7

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University